

**YÜCE DİVAN KARARI
(TÜRK MİLLETİ ADINA)**

Esas Sayısı : 2017/2 (Yüce Divan)
Karar Sayısı : 2017/1
Karar Tarihi : 12.10.2017

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Burhan ÜSTÜN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Üye : Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye : Serruh KALELİ
Üye : Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye : Recep KÖMÜRÇÜ
Üye : Nuri NECİPOĞLU
Üye : Hicabi DURSUN
Üye : Celal Mümtaz AKINCI
Üye : Muammer TOPAL
Üye : M. Emin KUZ
Üye : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye : Kadir ÖZKAYA
Üye : Rıdvan GÜLEÇ
Üye : Recai AKYEL
Üye : Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Raportörler : Ayşegül ATALAY
: Akif YILDIRIM
: Bekir ÇAĞLAR

Davacı : Kamu Hukuku

Sanık : Cemal GÖKÇEOĞLU, Salahattin ve Samiye oğlu, 25.1.1957 Eskişehir doğumlu, Eskişehir Alpu Gökçeoğlu mah/köy nüfusunda kayıtlı. Ata Mah. 1076 Sk. No:3 İç Kapı No:12 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Ali Ozan AÇIKALIN
: Av. Tülay ÇELİKYÜREK
: Av. Figen GÜVEN
: Av. Mustafa Eyyüp BAŞKAN

Sanık : **Dursun ÇİÇEK**, Bekir ve Halime oğlu, 25.1.1960 Reşadiye doğumlu, Tokat, Reşadiye, Umurca mah/köy nüfusunda kayıtlı. Konaklar Mah. Org. İzzettin Aksalur Cad. No: 1/3 İç Kapı No:9 Beşiktaş/ İSTANBUL adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Serkan GÜNEL
Av. Celal ÜLGEN
Av. İrem ÇİÇEK
Av. Şemsettin Tolga ALTAN
Av. Erhan Rıza DEMİREL

Sanık : **Fuat SELVİ**, Zarif ve Salli oğlu, 10.1.1960 Erzurum doğumlu, Erzurum, Pazaryolu, Karakoç mah/köy nüfusunda kayıtlı. Kordonboyu Mah. Ankara Cad. No:111/1 İç Kapı No:27 Kartal/ İSTANBUL adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Erdem GÜMÜŞ
Av. Tayyar ÖZTÜRK

Sanık : **Hasan İĞSİZ**, Hüseyin ve Münevver oğlu, 21.1.1946 İstanbul doğumlu, İstanbul, Fatih, Dervişali mah/köy nüfusunda kayıtlı. Fenerbahçe Mah. İğrip Sk. No:28/23 İç Kapı No:6 Kadıköy/ İSTANBUL adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Berna ERGÜN
Av. Ece UNUTMAZ
Av. Orhan ÖNDER
Av. Kemal Yener SARAÇOĞLU
Av. Murat ERGÜN
Av. Gizem YILMAZ

Sanık : **Hıfzı ÇUBUKLU**, Ramiz ve Nebahat oğlu, 18.7.1956 Çanakkale doğumlu, Çanakkale, Merkez, Camikebir mah/köy nüfusunda kayıtlı. Oran Mah. Kudüs Cad. No:4 İç Kapı No:33 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Nazlı ÇUBUKLU
Av. Ayşe Sergül SANDIKÇI
Av. Ünal GÜLLÜOĞLU

Sanık : **Hulusi GÜLBAHAR**, Mustafa Şevket ve Meryem oğlu, 1.1.1959 Hekimhan doğumlu, Malatya, Hekimhan, Güzelyayla mah/köy nüfusunda kayıtlı. Sancak Mah. Turan Güneş Bulvarı No:47/A İç Kapı No:22 Çankaya/ANKARA adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Celal ÜLGEN
Av. Ramazan BULUT

Sanık : **Hüseyin Nusret TAŞDELER**, Ali Hayrettin ve Nacide oğlu, 3.10.1951 Samsun doğumlu, İstanbul, Beyoğlu, Emekyemez mah/köy nüfusunda kayıtlı. Alacaatlı Mah. 4835 Cad. No:11 İç Kapı No:2 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Metin GÜÇLÜ
Av. Ertuğrul GÜLSOY
Av. Semih BAKAN

Sanık : **İsmail Hakkı PEKİN**, Hasan Rabi ve Cevriye oğlu, 22.4.1951 İznik doğumlu, Bursa, İznik, Yeşilcami mah/köy nüfusunda kayıtlı. Yücetepe Mah. Ordular Sk. No: 14 İç Kapı No:2 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafii : Av. Orhan ÖNDER

Sanık : **Mehmet ERÖZ**, Mustafa ve Emine oğlu, 20.3.1952 Babaköy doğumlu, Balıkesir, Susurluk, Babaköy mah/köy nüfusunda kayıtlı. Alacaatlı Mah. 5072 Cad. No:7D İç Kapı No:29 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafilere : Av. İsmail Doğan SUBAŞI
Av. Kemal POLAT
Av. Turan Taşkın ÖZER

Sanık : **Mehmet OTUZBİROĞLU**, Ahmet ve Hatice Müeyyet oğlu, 17.10.1951 İzmit doğumlu, Kocaeli, İzmit, Mustafakemalpaşa mah/köy nüfusunda kayıtlı. Fatih Mah. Fettah Sk. No:13D İç Kapı No:1 Büyükçekmece/ İSTANBUL adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Ahmet Ömer BAYRAKTAR
Av. Ahmet Köksal BAYRAKTAR
Av. Burak CANDAN
Av. Faik Eren KAPTAN
Av. Feride Dilek HELVACI
Av. Serdar MERMUT
Av. Selen KARAÇALI
Av. Orhan ÖNDER

Sanık : **Murat USLUKILIÇ**, Hüseyin ve Fadime oğlu, 10.9.1974 Yozgat doğumlu, Yozgat, Merkez, Kavurgalı mah/köy nüfusunda kayıtlı. Aşağı Dikmen Mah. 584 Cad. No:12/A İç Kapı No:9 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafii : Av. Metin İSLAMOĞLU

Sanık : **Alaettin SEVİM**, Ömer ve Emine oğlu, 4.5.1963 Buca doğumlu, Kastamonu, Bozkurt, İlişi mah/köy nüfusunda kayıtlı. Huzur Mah. Cumhuriyet Cad. No:53 İç Kapı No:25 Sarıyer/ İSTANBUL adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Serkan GÜNEL
Av. Kemal Yener SARAÇOĞLU
Av. Celal ÜLGEN
Av. Ahmet Ziyaettin ÇÖRTOĞLU
Av. Murat ERGÜN
Av. Gizem YILMAZ
Av. Ece UNUTMAZ
Av. Berna ERGÜN

Sanık : **Orhan GÜÇLÜ**, İlyas ve Nazire oğlu, 12.10.1963 Kamber doğumlu, Kayseri, Talas, Kamber mah/köy nüfusunda kayıtlı. Bankacılar Sok. 15/9 Yenimahalle/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Mahir IŞIKAY
Av. Mustafa Eyyüp BAŞKAN
Av. Ali Ozan AÇIKALIN

Sanık : **Sedat ÖZÜER**, Mehmet ve Kadire oğlu, 17.9.1959 Mardin doğumlu, Mardin, Artuklu, Teker mah/köy nüfusunda kayıtlı. Feneryolu Mah. Gazi Muhtarpaşa Sk. No:27/1 İç Kapı No:7 Kadıköy/ İSTANBUL adresinde oturur.

Müdafilere : Av. Ali Ozan AÇIKALIN
Av. Elif Asena KAVAK
Av. Mahir IŞIKAY
Av. Mustafa Eyyüp BAŞKAN

Sanık : **Ziya İlker GÖKTAŞ**, İhsan ve Hatice oğlu, 17.1.1967 Akçakoca doğumlu, Sivas, Zara, Ütük nüfusunda kayıtlı. Kuru Mah. 2621 Cad. No:1/65 Çankaya/ANKARA adresinde oturur.

Müdafii : Av. Tülay ÇELİKYÜREK

Sanık : **Mustafa BAKICI**, Memet ve Emine oğlu, 16.10.1959 Sürsürü doğumlu, Elazığ, Merkez, Sürsürü mah/köy nüfusunda kayıtlı. Erler Mah. 2715 Cad. No:4C İç Kapı No:18 Etimesgut/ ANKARA adresinde oturur.

Müdafii : Av. Mahir IŞIKAY

- Sanık** : **Mehmet Bülent SARIKAHYA**, Fikret ve Gülten oğlu, 10.1.1974 İzmir doğumlu, İzmir, Konak, M. Ali Akman mah/köy nüfusunda kayıtlı. Aydınlar Mah. Hürriyet Cad. No: 165 İç Kapı No:6 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.
- Müdafilere** : Av. Salim ÖZDEMİR
Av. Fuat ERYILMAZ
- Sanık** : **Meryem KURŞUN**, İsmet ve Assiye kızı, 10.8.1974 Beypazarı doğumlu, Tokat, Erbaa, Ezebağı nüfusunda kayıtlı. Alacaatlı Mah. 3360 Sk. No:3A İç Kapı No:3 Çankaya/ ANKARA adresinde oturur.
- Müdafilere** : Av. Süreyya YİĞİTBAŞI
Av. Ceylan METE
Av. Alev ÜSTÜNGEL
- Suç** : Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini Ortadan Kaldırmaya veya Görevini Yapmasını Engellemeye Teşebbüs Etme, Silahlı Terör Örgütü Kurma veya Yönetme, Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma
- Suç Tarihi** : 2009 ve öncesi

I. DAVALARIN YÜCE DİVANA GELİŞ BİÇİMİ

1. Davaların Yüce Divan'a gelişi şu şekilde gerçekleşmiştir:

2. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 13.4.2010 tarihli ve E.2010/373 sayılı iddianamesiyle, şüpheli Dursun ÇİÇEK ve diğer 6 şüpheli hakkında Türkiye Cumhuriyetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, silahlı terör örgütüne üye olma suçlarını işledikleri iddiasıyla kamu davası açılmıştır. Anılan dosya İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinin (CMK 250. maddesi ile görevli) 2010/106 esas numarasına kaydedilmiştir.

3. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 21.7.2011 tarihli ve E.2011/511 sayılı iddianamesiyle şüpheliler Mustafa BAKICI, Hasan İĞSİZ, Mehmet ERÖZ, Hüseyin Nusret TAŞDELER, Fuat SELVİ, Ziya İlker GÖKTAŞ, Hulusi GÜLBAHAR, Cemal GÖKÇEOĞLU, Sedat ÖZÜER, İsmail Hakkı PEKİN, Hıfzı ÇUBUKLU, Mehmet OTUZBİROGLU, Alaettin SEVİM, Orhan GÜÇLÜ, Mehmet Bülent SARIKAHYA, Murat USLUKILIÇ ve Meryem KURŞUN hakkında Türkiye Cumhuriyetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, silahlı terör örgütü yönetme ve üye olma suçlarını işledikleri iddiasıyla kamu davası açılmıştır. Bu dosya, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinin (CMK 250. maddesi ile görevli) 8.8.2011 tarihli ve E.2011/150, K.2011/133 sayılı birleştirme kararı ile aynı Mahkemenin E.2010/106 sayılı dosyası ile birleştirilmiştir.

4. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2.2.2012 tarihli ve E.2012/86 sayılı iddianamesiyle şüpheli Mehmet İlker BAŞBUĞ hakkında Türkiye Cumhuriyetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, silahlı terör örgütü kurma ve yönetme suçlarını işlediği iddiasıyla kamu davası açılmıştır. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nin (CMK 250. maddesi ile görevli) 17.2.2012 tarihli ve E.2012/14, K.2012/22 sayılı birleştirme kararı ile anılan dosya aynı Mahkemenin E.2010/106 sayılı dosyasıyla birleştirilmiştir.

5. Bu arada E.2010/106 sayılı dosya, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nin (CMK 250. maddesi ile görevli) 5.4.2012 tarihli ve E.2010/106, K.2012/56 sayılı birleştirme kararıyla aynı Mahkemenin E.2009/191 sayılı dosyasıyla birleştirilmiştir.

6. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinin (CMK 250. maddesi ile görevli) E.2009/191, K.2013/95 sayılı kararıyla, sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ ve yukarıda isimleri yazılı sanıkların mahkûmiyetine karar verilmiştir.

7. Anılan hükümlerin temyizi üzerine, Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 21.4.2016 tarihli ve E.2015/4672, K.2016/2330 sayılı kararıyla ilk derece mahkemesinin kararı bozulmuştur. Özel yetkili mahkemelerin kaldırılması üzerine dava dosyası İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiştir.

8. İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi 9.11.2016 tarihli kararıyla, Ankara Ağır Ceza Mahkemesinin yetkili olduğu gerekçesiyle yer yönünden yetkisizlik kararı vermiştir. Anılan kararın itiraz üzerine kaldırılması sonucu yargılamaya E.2017/16 sayılı dosya üzerinden devam edilmiştir. İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi 21.6.2017 tarihli duruşmada bazı sanıklar hakkındaki davaları ayırıp sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ ile bu dosyadaki sanıklar hakkındaki davanın E.2017/65 sayısına kaydının yapılmasına karar vermiştir.

9. İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi 5.7.2017 tarihli ve E.2017/65, K.2017/145 sayılı kararıyla, sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ ve bağlantılı suç işledikleri iddia olunan yukarıda isimleri yazılı sanıkların iddianamelerindeki sevk maddeleri gereğince yargılanmaları için dosyanın Yüce Divan sıfatıyla yetkili ve görevli Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

10. Görevsizlik kararının gerekçesinin ilgili kısmı aşağıdaki şekildedir:

“Sanık Mehmet İlker Başbuğ 2008-2010 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı görevini yaptıktan sonra Orgeneral rütbesiyle emekliye ayrılmıştır. Sanıklar Mehmet Bülent Sarıkahya ve Meryem Kurşun'un Genelkurmay Başkanlığı emrinde sivil memur olarak görev yaptıkları, diğer sanıkların ise T.C. Genelkurmay Başkanlığı emrindeki değişik rütbelerde subaylar oldukları, bu nedenlerle Genelkurmay Başkanı olan sanık Mehmet İlker Başbuğ dışındaki bu 18 sanığın sanık Mehmet İlker Başbuğ'a bağlı olarak suç işledikleri iddia edildiğinden uyma kararı verilen

Yargıtay bozma ilamında açıklandığı doğrultuda bir arada yargılanmaları gerektiği sonucuna varılmıştır.”

11. Bu karar gereğince dosya, Yüce Divan'ın 2017/1 esasına kaydedilmiştir. Söz konusu davanın tensip zaptına ilişkin görüşme sırasında 12.10.2017 tarihinde Mehmet İlker BAŞBUĞ dışındaki sanıklar hakkındaki davanın ayrılmasına, ayrılan dosyanın Mahkememizin Yüce Divan esasına yeni bir numaraya kaydedilmesine karar verilmiş ve dosya 2017/2 Yüce Divan esasına kaydedilmiştir.

II. İNCELEME ve GEREKÇE

12. Anayasa'nın 148. maddesine göre Anayasa Mahkemesi, Genelkurmay Başkanını göreviyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılamakla görevlidir. Anılan düzenlemeye Yüce Divanın görevi, kişi ve suç bakımından sınırlandırılmıştır.

13. Genelkurmay Başkanının göreviyle ilgili suçlardan dolayı yargılanması görevi 7.5.2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun'un 18. maddesi ile Anayasa'nın 148. maddesinde yapılan değişiklikle Yüce Divana verilmiş ve bu değişiklik 12.9.2010 tarihinde yapılan halkoylaması ile yürürlüğe girmiştir. Anılan düzenlemeye göre Genelkurmay Başkanının görevi ile ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanması bakımından hâlihazırda görevde veya emekli olmasının ve kendisine isnat edilen fiilin söz konusu Anayasa değişikliğinden önce ya da sonra işlenmiş olmasının bir önemi bulunmamaktadır.

14. Ceza muhakemesinde dava, sanık ve fiil sayısı ile belirlenmektedir. Tek bir iddianameyle (veya iddianame yerine geçen belgeyle) dava açılmış olsa da sanık ve fiil sayısınınca dava bulunmaktadır. Bu nedenle farklı muhakemelerin konusu olabilecek uyuşmazlıklar arasında kişiler veya fiiller yönünden ortak noktaların bulunması hâlinde söz konusu bağlantı gözetilerek bu uyuşmazlıkların bir davada birleştirilebilmesi mümkündür. Bu husus aynı zamanda Anayasa'nın 141. maddesinde yer alan usul ekonomisi ilkesinin de bir gereğidir.

15. Anayasa'da, Yüce Divan sıfatıyla yapılan yargılama sırasında ortaya çıkan bağlantı dolayısıyla yargılamanın hangi mahkeme tarafından ve ne şekilde yapılacağı hususunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle Anayasa'nın 148. maddesinde sayılan kişiler dışında kalan kişilerin suça iştiraki veya bağlantılı suçlarının bulunması durumunda birleştirmenin nasıl ve hangi mahkeme tarafından yapılacağı Anayasa'da ve 30.3.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da düzenlenmemiştir.

16. 6216 sayılı Kanun'da Yüce Divan yargılaması sırasında 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun uygulanacağına ilişkin açık bir düzenlemeye de yer verilmemiştir. Ancak 6216 sayılı Kanun'un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen “*Genel Kurul, Yüce Divan sıfatıyla çalışırken yürürlükteki kanunlara göre*

duruşma yapar ve hüküm verir”. kuralı uyarınca Yüce Divanın 5271 sayılı Kanun’u uygulama zorunluluğunun olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ceza yargılamasına ilişkin yürürlükteki genel kanun olan 5271 sayılı Kanun’un birleştirmenin usul ve esaslarını düzenleyen 8 ilâ 11. maddelerinin Yüce Divan yargılamasında da uygulanması gerekmektedir.

17. 5271 sayılı Kanun’un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bağlantı kavramına açıklık getirilerek *“Bir kişi, birden fazla suçtan sanık olur veya bir suçta her ne sıfatla olursa olsun birden fazla sanık bulunursa bağlantı var sayılır.”* denilmiş, aynı Kanun’un 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise kovuşturma evresinin her aşamasında, *“bağlantılı”* ceza davalarının birleştirilmesine yüksek görevli mahkemece karar verilebileceği ifade edilmiştir.

18. 5271 sayılı Kanun’un 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasında *“karar verilebilir.”* denilmek suretiyle ceza davalarının bağlantılı olması hâlinde dâhi birleştirme kararı verilmesi mahkemenin takdirine bırakılmıştır. Kuşkusuz mahkemeler bu takdir yetkisini kullanırken davalar arasındaki bağlantı bulunup bulunmadığı ile birleştirmenin usul ekonomisi bakımından da yararlı olup olmayacağını değerlendirmelidir. Birleştirme kararı verilebilmesi için ceza davaları arasında bağlantı bulunması, birleştirmenin faydalı olması, birleştirme olanağının bulunması ve birleştirme yasağının olmaması gerekmektedir.

19. Diğer taraftan Yüce Divan, Anayasa’da öngörülen unvanları taşıyan kişilerin görevleriyle ilgili suçlardan dolayı yargılanacakları bir mahkemedir. Bu kişiler dışındakilerin suça iştiraki söz konusu olsa bile bu davaların her durumda birleştirilerek Yüce Divan’da görülmesi zorunlu değildir. Dolayısıyla Yüce Divan’ın belirtilen özelliği dikkate alınarak 5271 sayılı Kanun’daki bağlantı hükümleri Yüce Divana özgü bir şekilde yorumlanmalıdır.

20. Evrensel bir ilke olarak istisnai hükümlerin dar yorumlanması gerekir. Bağlantılı tüm suç ve kişiler hakkındaki davaların yargılamasının -bağlantının derecesine bakılmaksızın- Yüce Divanda yapılması, bu gereklilikle bağdaşmamaktadır. Bu bakımdan 5271 sayılı Kanun’un 8 ilâ 11. maddelerinde düzenlenen *“bağlantı hükümleri”*, Yüce Divanın anılan özelliğini ortadan kaldıracak şekilde geniş kapsamlı olarak yorumlanamaz. Diğer bir ifadeyle bağlantılı davaların Yüce Divanda birleştirilerek görülmesine karar verilirken suça ilişkin genel iştirak olgusunun dışında daha yoğun bağlantı noktalarının aranmasında zorunluluk bulunmaktadır. Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ancak bağlantılı diğer sanıkların da Yüce Divanda birlikte yargılanmaları ile mümkün olabilecekte, bu takdirde birleştirme kararı verilmesi gerekir. Yüce Divanda yargılanan kişiyle ilgili değerlendirmeler, bağlantılı diğer sanıkların hukuki durumunu doğrudan etkilemediği takdirde bağlantının yoğun olduğu söylenemeyecektir. Ayrıca değerlendirme yapılırken unvanı ve üzerine atılı suçun niteliği gözetilerek Yüce Divanda yargılanması öngörülen kişinin, bağlantılı diğer sanıkların hukuksal durumu üzerindeki etkisinin de gözetilmesi gerekir. Özellikle Yüce Divanda yargılanması öngörülen kişinin yargılanma koşullarıyla

İlgili usule ilişkin belirsizliklerin bulunduğu bir durumda, diğer sanıklar hakkındaki davaların birleştirilerek görülmesinde usul ekonomisi bakımından da bir fayda bulunup bulunmadığı değerlendirilmelidir.

21. Anayasa Mahkemesi Yüce Divan'da yargılanacak kişilerin davasının dışındaki davaları, yoğun bağlantı bulunmadığı veya birleştirmenin fayda sağlamayabileceği gerekçesiyle ayırıp, bunlar hakkında görevsizlik kararı verebilir. Anayasa'nın 158. maddesinin üçüncü fıkrasında, diğer mahkemeler ile Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesinin kararının esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

22. İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi; sanıklar Mehmet Bülent SARIKAHYA ve Meryem KURŞUN'un Genelkurmay Başkanlığı emrinde sivil memur olarak görev yaptıkları, diğer sanıkların ise Genelkurmay Başkanlığı emrinde değişik rütbelerde subaylar oldukları ve bu sanıkların Genelkurmay Başkanı olan sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ'a bağlı olarak suç işlediklerinin iddia edildiği gerekçesiyle bir arada yargılanmaları gerektiği sonucuna varmıştır. Ancak isnat edilen eylemler yönünden değerlendirme yapıldığında, kişi yönünden Yüce Divanın yargılama yetkisinde bulunmayan sanıklara ilişkin davalar ile sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ hakkındaki davaların birleştirilerek Yüce Divanda görülmesinde fayda sağlayacak yoğun bağlantı noktalarının bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

23. Öte yandan 25.10.1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/A maddesi uyarınca, Genelkurmay Başkanının göreviyle ilgili bir suçtan dolayı yargılanabilmesi için öncelikle bu suçtan hakkında soruşturma izni verilmelidir. Anılan muhakeme şartının sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ yönünden gerçekleşmemiş olduğu anlaşıldığından Yüce Divanın E.2017/1 sayılı dosyasında 5271 sayılı Kanun'un 223. maddesinin (8) numaralı fıkrası uyarınca sanık hakkındaki yargılamanın durmasına karar verilmiştir. Bu durumda soruşturma izni verilene kadar Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla yargılama yetkisi doğmayacağından, esasında bu dönemde diğer sanıklar hakkındaki davalar arasında bağlantının var olup olmadığı değerlendirmesinin yapılması da mümkün bulunmamaktadır. Bu nedenle sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ ile ilgili bu hukuksal belirsizlik de dikkate alındığında diğer sanıklar hakkındaki davaların Yüce Divanda görülmesinin davanın gereksiz yere uzamasına sebep olabileceği ve sanıkların makul sürede yargılanma haklarını engelleyebileceğinden birleştirmenin usul ekonomisi yönünden de fayda sağlamayacağı anlaşılmıştır.

24. Açıklanan nedenlerle sıfatı ve isnat edilen fiilin niteliği sebebiyle Yüce Divanda yargılanacak olan sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ ile diğer sanıkların davaları arasında yoğun bağlantının bulunmaması ve sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ hakkındaki yargılamanın belirsizlik içermesi karşısında diğer sanıklar hakkındaki davaların Yüce Divanda görülmesinin fayda sağlamayacağı anlaşıldığından bu sanıklar yönünden Mahkememizin görevsizliğine karar vermek gerekmiştir.

25. Üye Serruh KALELİ bu sonuca farklı gerekçe ile katılmıştır.

26. Üye Serdar ÖZGÜLDÜR bu görüşe katılmamıştır.

III. HÜKÜM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

Anayasa'nın 148. maddesinin yedinci fıkrası ve 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 3., 4. ve 5. maddeleri uyarınca Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE, sanıklar Cemal GÖKÇEOĞLU, Dursun ÇİÇEK, Fuat SELVİ, Hasan İĞSİZ, Hıfzı ÇUBUKLU, Hulusi GÜLBAHAR, Hüseyin Nusret TAŞDELER, İsmail Hakkı PEKİN, Mehmet ERÖZ, Mehmet OTUZBİROĞLU, Murat USLUKILIÇ, Alaettin SEVİM, Orhan GÜÇLÜ, Sedat ÖZÜER, Ziya İlker GÖKTAŞ, Mustafa BAKICI, Mehmet Bülent SARIKAHYA ve Meryem KURŞUN'un iddianamelerindeki sevk maddeleri uyarınca yargılanmaları için dosyanın görevli ve yetkili İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesine, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşılığını ve OYÇOKLUĞUYLA,

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 58. maddesi uyarınca hükmün Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına ve sanıklar müdafilerine tebliğinden itibaren on beş (15) gün içinde Yüce Divan'a bir dilekçe verilmesi suretiyle Yüce Divan nezdinde yeniden inceleme yolu açık olmak üzere, dosya üzerinden tensiben yapılan inceleme sonucunda 12.10.2017 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

(1) Genelkurmay Başkanının göreviyle ilgili bir suç işlemesi halinde 353 sayılı Kanun'un 15/A maddesinde Başbakan tarafından verilmesi öngörülen "izin" konusundaki Yüce Divan'ca verilecek başvuru kararının duruşma açılmadan "tensip"le verilmesi Ceza Muhakemesi Kanunu'na (CMK) uygun değildir. CMK.nun 175. ve 176. maddeleri, duruşma hazırlığı safhasında yapılabilecek işlemleri tadadi olarak belirlemiştir. Bu maddeler arasında "izin istenmesi" ve "durma" kararları yer almamaktadır. Dolayısıyla, öncelikle duruşma açılması, sanıklar ve müdafileri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ilk beyanlarının tespitinin yapılması ve akabinde bu konuda bir karar verilmesi gerekmektedir.

(2) İstanbul (kapatılan) 13. Ağır Ceza Mahkemesinin 5.8.2013 tarih ve E.2009/191, K.2013/95 sayılı kararının temyiz incelemesini yapan Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 21.4.2016 tarih ve E.2015/4672, K.2016/2330 sayılı bozma ilâmının tüm sanıklar yönünden geçerli olan ve davanın esasına etkili olan bozma nedenleri dikkate alınarak ve yine bu davayı doğrudan etkileyecek diğer yargısal gelişmeler (HSYK Teftiş Kurulunun yargılamayı yapan hâkim ve savcılarla ilgili Soruşturma Raporu, bu konuda Bakırköy ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılıklarınca açılan davalar; keza sahteliği ortaya çıkan birçok delille ilgili somut olgular) gözetilerek, duruşma açılmalı ve CMK.nun 223/9. maddesindeki koşulların oluşup oluşmadığı değerlendirilmeli ve bu değerlendirmenin sonucuna göre "izin talebi" ve "durma" konusunda bir karar verilmesi yoluna gidilmeliydi.

(3) Görevsizlik kararıyla Yüce Divan'a gelen dosyanın incelenmesinde diğer 18 sanık hakkındaki suçlamaların "İnternet Andıcı" bakımından sanık İlker BAŞBUĞ'la ilgili suçlamayla paralellik gösterdiği, bu konudaki yargılamanın bir bütün halinde, tüm sanıklar yönünden yapılmasının "adil yargılanma", "hakkaniyet" ve "adalet" ilkelerine daha uygun düşeceği kuşkusuzdur. Aynı suçlamaya konu fiilin failleri bakımından mevcut olan bu sıkı irtibat ve bağ karşısında, tüm sanıkların aynı yargı yerinde yargılanması, delillerin toplanması ve değerlendirilmesinde zaruret bulunmaktadır. Çoğunluk tarafından verilen "tefrik" ve "görevsizlik" kararlarının yukarıda açıklandığı üzere, duruşma açılmadan "tensip"le alınması hukuka uyarlı düşmediği gibi; suç ve failleri bakımından mevcut sıkı illiyet bağının dikkate alınmayarak, İlker BAŞBUĞ dışındaki sanıklar yönünden tefrik kararı verilerek, bu dosyanın ilk derece yargılama yerine gönderilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır. Bu bakımdan, "izin talebi" konusunda alınan kararın sonucu beklenmeli, bu husus "bekletici mesele" yapılmalı, izin verilmesi halinde "tefrik" konusu duruşmada heyetçe değerlendirilmeliydi. "İzin verilmemesi" halinde ise esasen ilk sanık hakkında "düşme" kararı verilmesi gerekeceğinden, ancak bu durumda diğer sanıklar bakımından Yüce Divan'ın görevi kalmayacağından, görevsizlik kararı verilmeliydi.

(4) Yüce Divan'ın geçmiş kararları incelendiğinde, aşağıda işaret edilen davalarda Yüce Divan'ın yargılama yetkisi dışında olan kişilerin de, mevcut "fiili ve hukuki irtibat" nedeniyle Yüce Divan'da sanık sıfatıyla yargılandıkları görülmektedir:

- Yüce Divan'ın 13.4.1982 tarih ve E. 1981/1, K.1982/2 sayılı kararına konu yargılamada sanık Bakan dışında 53 kişi sanık sıfatıyla yargılanmıştır.
- Yüce Divan'ın 16.3.1982 tarih ve 1982/2, K.1982/1 sayılı kararına konu yargılamada sanık iki Bakan dışında 20 kişi sanık sıfatıyla yargılanmıştır.
- Yüce Divan'ın 12.4.1983 tarih ve E.1982/1, K.1983/2 sayılı kararına konu yargılamada sanık Bakan dışında 7 kişi sanık sıfatıyla yargılanmıştır.
- Yüce Divan'ın 9.3.1983 tarih ve E.1982/2, K.1983/1 sayılı kararına konu yargılamada sanık Bakan dışında 9 kişi sanık sıfatıyla yargılanmıştır.
- Yüce Divan'ın 14.2.1986 tarih ve E.1986/1, K.1986/1 sayılı kararına konu yargılamada sanık Bakan dışında 2 kişi sanık sıfatıyla yargılanmıştır.
- Yüce Divan'ın 12.4.1995 tarih ve E.1993/1, 1995/1 sayılı kararına konu yargılamada sanık iki Bakan dışında 1 kişi sanık sıfatıyla yargılanmıştır.
- Yüce Divan'ın 19.12.2012 tarih ve E.2011/1, K.2012/1 sayılı kararına konu yargılamada sanık Yargıtay Daire Başkanı dışında 15 kişi sanık sıfatıyla yargılanmıştır.

Anılan kararlar incelendiğinde; Yüce Divan'ın yargılama yetkisine giren kişilere (Bakanlara ve Yargıtay Daire Başkanına) yöneltilen suçlamalarla “fiili ve hukuki irtibat” halinde olduğu anlaşılan diğer kişilerin (genellikle bürokrat, iş adamı vb. kişilerin) Yüce Divan'da yargılandıkları görülmektedir. Somut dava açısından da Yüce Divan'ın bu yerleşik uygulamasından ayrılmayı gerektiren zorunlu bir sebep bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; “izin”, “durma”, “tefrik” ve “görevsizlik” konusundaki çoğunluk kararlarına katılmıyorum.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

FARKLI GEREKÇE

İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesinin 5.7.2017 tarih ve 2017/65 E., 2017/145 K. Sayılı kararıyla, sanık Mehmet İlker BAŞBUĞ ve bağlantılı suç işledikleri iddia olunan 18 sanık hakkındaki davanın, Yüce Divan sıfatıyla yetkili ve görevli Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

Mahkememiz, sanık M. İlker BAŞBUĞ dışındaki sanıklar hakkındaki davayı ayırarak 2017/2 esasa kaydetmiştir.

Mahkememizin 12.10.2017 tarihli incelemesinde, sanıkların yargılama usulünün 5271 sayılı Yasa kapsamında olacağına işaret ettikten sonra Yasa'nın 8. ve 10. maddelerini yorumlamış ve neticede,

- Ceza davalarının bağlantılı olması halinde birleştirme kararı verilmesinin Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğunu,

- Usul ekonomisi bakımından birleştirmenin yararının değerlendirileceğini,

- Yüce Divan yargılamalarının niteliği gereği, yargılanacak kişiler ile ilgili bağlantı hükümlerinin derecesine bakılmaksızın geniş kapsamlı yorumlanamayacağını,

- Genel iştirak olgusu dışında DAHA YOĞUN BAĞLANTI NOKTALARININ aranmasının zorunlu olduğunu,

- Yüce Divan yargılanacak sanığın bağlantılı diğer kişilerin hukuksal durumu üzerindeki etkisinin de gözetilmesinin gerektiğine işaret ettikten sonra,

- Ayrılan dosya yönünden davalarının birleştirilmesinde fayda sağlayacak yoğun bağlantıların bulunmadığı kanaati yönündeki gerekçesi ve Yüce Divan yargılanacak kişinin yargılanma koşullarında ki belirsizlikler nedeniyle, usul ekonomisi olarak Mehmet İlker BAŞBUĞ dışındaki sanıkların Mahkememizce birleştirilmesinde bir yarar olmadığı kanaatine ulaşarak bu dosya yönünden Mahkememizin görevsizliğine karar verilmiştir.

- Taşdığı unvan nedeniyle Mahkememizde yargılanması istenen dönemin Genel kurmay Başkanı M. İlker BAŞBUĞ ile Genel Kurmay Başkanlığı hareket, istihbarat, bilgi destek daire başkanlığı, şube müdürlüğü gibi doğrudan aynı yönetim birimi içerisinde çeşitli unvanları ile görev alan 18 kişiden oluşan tüm diğer sanıklar hakkında atılı suçların, cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etmek (TCK 312) , silahlı terör örgütü kurmak ve yönetmek (TCK 312), ve üye olmak şeklinde ortak olduğu görülmektedir.

Kovuşturması yapılmış atılı iddialar sonucunda, ilgili mahkemenin sanıklar hakkında eylemlerine uyan TCK'nun 312, 312/1, 312/2, 314/1 ve 3713 Kanun'un 5. maddeleri kapsamında atılı suçları işledikleri kanaatiyle de hüküm kurduğu anlaşılmaktadır.

Hükmün gerekçesinde, sanıklar arasında bireysel sorumluluklarının yanında suç teşkil eden eylemlerin birlikte koordine edildiği, hadiseler arasında yoğun illiyet bağının bulunduğu, yöneticilik sıfatları ile faaliyetlerini yönettikleri, belirlenen strateji doğrultusunda hareket ettikleri ve diğer sanık ve örgüt üyelerini yönlendirdikleri, hiyerarşik yapı içinde birbirlerinin bilgi ve onayı içinde tüm eylemleri gerçekleştirdikleri gibi benzeri tüm sanıklar yönünden ortak gerekçelerin de kararda yer aldığı görülmektedir.

Ceza kararında yer alan bu gerekçeler, tamda M. İlker BAŞBUĞ dışında diğer sanıklar hakkında Mahkememizin görevsizlik kararı verirken esaslı unsur olarak belirlediği davalar arasında fayda sağlayacak, hukuki bağlantı bulunmasından beklediği yoğunluğu karşılayacak niteliğinin yanında, bağlantılı diğer kişilerin birbirlerinin hukuksal durumlarına etkisini anlamak için de yeterli kanaati oluşturacak yeterliliğe sahip olduğu düşünülmektedir.

Kaldı ki, Anayasa Mahkememizin 2011/1 E. , 2012/1 K. sayılı dosyasında Yüce Divanda yargılanan sanık hakkındaki dava sürecinde, aynı şekildeki Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesinin kendisinde görülmekte bulunan 2011/61 esasında kayıtlı dosyada bir kısım sanıkları Yüce Divanda görülen dava dosyasındaki suçla şahsi, fiili ve hukuki bağlantıları olduğu nedeniyle, Yüce Divanda görülen dosya ile birleştirilmesi isteminin Mahkememizce kabulüne karar verildiği görülmektedir. Kabul kararının gerekçesinde ise; bu dava dosyası için aranan, belirlenen kriter ve öngörölmüş ilkelerin hiç birisi yer almamış neden birleştirme kararı vermek lüzumu hissedildiği kararda ifade edilmemiştir. Yani, Yüce Divanda yargılanmaları konusunda nasıl bir yarar ya da sanıkların bağlantı derecesindeki yoğunluk, Yüce Divanda yargılanan sanığın diğer kişilerin hukuksal durumları üzerindeki etkisi gibi unsurlara bir cevap getirilmeyerek, sadece hukuksal ilgiye atıfla yetinilmiştir.

Mevcut dosyada, atılı suçların terör örgütü üyeliği ve yöneticiliği olduğu ancak yönettiği ve eylem birlikteliği içinde olduğu başkaca hiç kimsenin olmadığı gibi bir olgu ve fiili düşünmek sonucuna götüren ve Yüce Divan dosyasında yer alan karar gerekçelerinin çoğunluğu suç vasfıyla bağdaşmamaktadır.

Fiili, şahsi ve hukuki bağlantı yok denemeyecektir.

Bu nedenle kararımızda yer alan isnat edilen eylemler yönünden İlker BAŞBUĞ dışındaki sanıkların davalarının birleştirilerek Yüce Divanda görülmesinde fayda bulunmadığı kanaatine bunu destekleyecek hukuki bir açıklık bulunmadığı nedenleri ile katılmamıştır.

Anayasa Mahkemesince sanıklar arasında aranan yoğun bağlantı ifadesinde anlamını bulan ve kastedilen başkaca Ceza Hukuku genel ilkesi veya uygun kriterlerin ne olması gerektiği konusu kararda açık değildir ve soyut olarak nitelenmiştir.

Mahkememizce, M. İlker BAŞBUĞ dosyası ile birleştirilerek görülmesi istenen diğer sanıklar hakkındaki dosyası neticede birleştirmede fayda ve usul ekonomisi gerekçesi ile reddedilirken, M. İlker BAŞBUĞ dosyasına Başbakanlıkca verilecek izindeki belirsizliğe de dayandırılmaktadır ve fakat bu sonuca ulaşırken diğer sanıklar dosyasının eylem değerlendirme ve hukuksal bağlantı incelemesini de yapmak durumunda kalmıştır.

M. İlker BAŞBUĞ dosyasının Mahkememiz de (Yüce Divan) görülmesi ÖN İZİN şartına bağlılığı kabul edildiğinde, (bu konudaki çoğunluk görüşüne katılmamıştır) yapılması gereken, M. İlker BAŞBUĞ dosyası ile birleştirilmesi incelenen diğer sanık dosyalarının izin gelmesinin beklenildiği süre için (makul süre) bekletici mesele yapılmasını, gelmemesi halinde ise dosya hakkında zorunlu ve doğal olarak (diğer sanıkların Yüce Divanda yargılanma hakları bulunmadığından) mahkemesine iadesine karar verilmesi gerekir idi. ANCAK yapılan değerlendirmede Başbakanlıktan beklenen ön iznin verilmesi konusunda uygulamada ve mevzuatta normatif bir düzenleme olmadığı anlaşıldığında, sanıklar yargılamasının gecikebileceği, gecikmenin ve belirsizliğin adil yargılanma hakkını ihlal edebileceği de düşünüldüğünde temel hakka yönelik ihlal sonuçlarının sanık ve hukuk düzeninde yaratacağı yıpranma ve zararda gözetildiğinde ön izin şartının getirdiği belirsizliğe bağlı olarak, diğer sanıklar hakkında ki dosyanın M. İlker BAŞBUĞ dosyası ile birleştirilmeyerek mahkemesine iadesi sonucu doğuran görevsizlik kararına anılan farklı gerekçe ile katılmıştır.

Üye
Serruh KALELİ